

Statens vegvesen

Notat

Til: 67450 Bru
67520 By og bærekraftig mobilitet
67540 Klima og miljø
67410 Planlegging og grunnnerv
1 Postmottak Region øst
67250 Trafikantadferd
38000 Veg- og transportavdelinga
48000 Veg- og transportavdelingen
58000 Veg- og transportavdelingen
28000 Veg- og transportavdelingen

Saksbehandler/telefon:
Yngvild Munch-Olsen / 22073726
Vår dato: 31.10.2018
Vår referanse: 16/143680-119

Fra: Vegdirektøren
Kopi:

NA-rundskriv 2018/10 Fartsgrensekriterier

Vegdirektoratet har fastsatt nye fartsgrensekriterier for fartsgrensene 30, 40, 50, 60, 80, 90, 100 og 110 km/t. Endelige kriterier for 70 km/t avventer avklaring fra departementet.

Kriteriene erstatter NA-rundskriv nr. 2011/7 Kriterier for fastsettelse av fartsgrensene 60, 70, 80, 90 og 100 km/t, NA-rundskriv 2005/17 Kriterier for fartsgrenser i byer og tettsteder og NA-rundskriv 2015/2 Fartsgrenser og motorveger – Ny dimensjoneringsklasse for motorveg med fartsgrense 110 km/t.

Kriteriene vil være gjeldende fra **01.11.2018** og skal benyttes på riksveger, fylkesveger og private veger. De er også anbefalt brukt på kommunale veger.

Begrepene *skal*, *bør* og *kan* skal forstås på samme måte som i Statens vegvesens håndboksystem.

Tidligere kriterier for 70 km/t fra NA-rundskriv nr. 2011/7 ligger som vedlegg 3. Disse skal benyttes inntil videre. Vurder oppskilting der det er bygget ny veg, gjennomført ombygging eller gjennomført andre avbøtende tiltak for økt trafiksikkerhet.

FARTSGRENSEKRITERIER FOR 30–60 OG 80–110 KM/T

FARTSGRENSEKRITERIER FOR 30-60 OG 80-110 KM/T.....	2
1.1 Nullvisjonen	3
1.2 Et nytt fartsgrensesystem	3
1.3 Vegtrafikklovens bestemmelser	4
1.4 Fartsgrensekriterier for nye og eksisterende veger.....	4
1.5 Vedtaksmyndighet	5
2. FARTSGRENSENE 30-40-50 KM/T	6
2.1 Innledning	6
2.2 Kriterier for bruk av fartsgrense 30-40-50 km/t.....	8
2.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 30 km/t.....	11
2.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 40 km/t.....	11
2.5 Kriterier for bruk av fartsgrense 50 km/t.....	12
3. FARTSGRENSENE 60-(70)-80 KM/T	13
3.1 Innledning	13
3.2 Kriterier for bruk av fartsgrense 60 km/t.....	14
3.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 70 km/t.....	16
3.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 80 km/t.....	16
4. FARTSGRENSENE 90-100-110 KM/T	17
4.1 Innledning	17
4.2 Generelle bestemmelser for bruk av 90-110 km/t	17
4.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 90 km/t.....	19
4.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 100 km/t.....	21
4.5 Kriterier for bruk av fartsgrense 110 km/t.....	22
VEDLEGG 1: VEILEDENDE MODELL FOR BEREGNING AV FARTSGRENSE 60 KM/T.....	23
VEDLEGG 2: MODELL FOR TUNNELER MED REDUSERT STANDARD	28
VEDLEGG 3: KRITERIER FOR FARTSGRENSE 70 KM/T I NA-RUNDSKRIV NR. 2011/7	30

1.0 Innledning

1.1 Nullvisjonen

Nullvisjonen er et bærende prinsipp for trafikksikkerhetsarbeidet i Norge, og ligger også til grunn for fastsettelse av fartsgrenser. I følge nullvisjonen har vegeier et ansvar for å tilrettelegge for ønsket atferd og beskytte mot fatale konsekvenser av feilhandlinger.

Det er et nasjonalt mål at veksten i persontrafikk i de ni største byene i Norge skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange (nullvekstmålet), jf. Meld. St. 33 (2016–2017) Nasjonal transportplan 2018–2029. Fartsgrensekriteriene skal bidra til at nullvekstmålet oppnås på en trafikksikker måte.

1.2 Et nytt fartsgrensesystem

En skisse til nytt fartsgrensesystemet ble behandlet og godkjent i Statens vegvesens etatsledermøte i 2015. Det nye fartsgrensesystemet er basert på fire grunnpilarer; **menneskets tåleevne, vegens geometri, trafikantenes forståelse og miljø**. Fartsgrensene skal sikre en god balanse mellom trafikksikkerheten, framkommelighetsmålene og de fire pilarene.

Vegnettet deles inn i tre hovedgrupper basert på vegens funksjon.

- 1) Veger med tilgjengelighetsfunksjon (atkomstveger): 30–40–50 km/t
- 2) Veger med blandet funksjon (atkomst- og transportveger): 60–70–80 km/t
- 3) Veger med framkommelighetsfunksjon (transportveger): 90–100–110 km/t.

Fartsgrenseriteriene er bygget opp rundt denne tredelingen.

1.3 Vegtrafikklovens bestemmelser

Fartsgrensekriteriene er basert på bestemmelsene i vegtrafikklovens § 3 om aktsomhet og § 6 om fartsregler. Aktsomhetskravet gjelder uansett fartsgrense.

§ 3 Grunnregler for trafikk

« Enhver skal ferdes hensynsfullt og være aktpågivende og varsom så det ikke kan oppstå fare eller voldes skade og slik at annen trafikk ikke unødig blir hindret eller forstyrret.

Vegfarende skal også vise hensyn mot dem som bor eller oppholder seg ved vegen.»

§ 6 Fartsregler

«Fører av kjøretøy skal avpasse farten etter sted-, føre-, sikt- og trafikkforholdene slik at det ikke oppstår fare eller voldes ulempe for andre, og slik at annen trafikk blir minst mulig hindret eller forstyrret.

«Dersom ikke annen fartsgrense er fastsatt ved offentlig trafikkskilt, må det i tettbygd strøk ikke kjøres fortere enn 50 km/t, og utenfor tettbygd strøk ikke fortere enn 80 km/t. Departementet kan delegerer til regionvegkontoret, politiet eller kommunen å avgjøre om et område skal regnes som tettbygd strøk etter denne lov, og kan fastsette grensene for det tettbygde strøk.

I trafikkregler gitt i medhold av § 4 og skiltregler gitt i medhold av § 5 kan det fastsettes nærmere bestemmelser om lavere fartsgrense, for bestemt eller ubestemt tid også av hensyn til miljøet.

Departementet kan gi særlige regler om fartsgrenser for område utenfor veg, eller på veg stengt for alminnelig ferdsel.

Departementet kan som forsøksordning sette lavere generelle fartsgrenser enn hva som er bestemt i andre ledd for bestemte områder og/eller til bestemte tider.»

I praksis betyr dette at dersom det ikke er fattet vedtak om en særskilt fartsgrense, har alle vegstrekninger utenfor tettbygd strøk fartsgrense 80 km/t, og alle vegstrekninger innenfor tettbygd strøk fartsgrense 50 km/t.

1.4 Fartsgrensekriterier for nye og eksisterende veger

Krav til fartsgrenser ved bygging av ny veg er gitt i Vegdirektoratets N100 Veg- og gateutforming. Når en veg er planlagt og bygd etter en besluttet dimensjoneringsklasse, så beholdes den tilhørende fartsgrensen ved overlevering til driftsorganisasjonen og videre framover.

Kriteriene for fartsgrensene 90 – 110 km/t på eksisterende veger bygger på kravene i N100. De eksisterende vegene er bygget etter forskjellige normalbestemmelser og med ulike krav som utgangspunkt. På visse områder, hovedsakelig når det gjelder geometri, er derfor kravene til eksisterende veger noe annerledes enn kravene til nye veger.

1.5 Vedtaksmyndighet

Vedtaksmyndighet for fartsgrenser følger av skiltforskriften § 26, punkt 1:

«1. For bestemt vegstrekning kan Vegdirektoratet treffe vedtak om høyere fartsgrense enn det som følger av vegtrafikkloven § 6 annet ledd.

For bestemt vegstrekning eller sone kan det treffes vedtak om lavere fartsgrense enn det som følger av vegtrafikkloven § 6 annet ledd. Slikt vedtak treffes for riksveg, fylkesveg og privat veg av regionvegkontoret og for kommunal veg av kommunen. Dersom en sone også omfatter annen veg enn kommunal veg, treffes vedtaket av regionvegkontoret.

Før vedtak treffes etter første eller annet ledd, skal politiet få uttale seg. Før regionvegkontoret treffer vedtak, skal også fylkeskommunen og kommunen få uttale seg.»

Søknad om fartsgrensene 90–100–110 km/t sendes til Vegdirektoratet. I søknaden må regionen dokumentere at de punktene som er satt som krav i kriteriene er oppfylt. Høringssvar fra politiet vedlegges.

Det er regionvegkontoret som fatter vedtak om hva som skal anses som tettbygde strøk jf. skiltforskriftens § 26 pkt 2.

«Regionvegkontoret kan treffe vedtak om et område skal ansees som tettbygd strøk etter vegtrafikklovens § 6 annet ledd og fastsette grensen for det tettbygde strøket. Før regionvegkontoret treffer slikt vedtak, skal politiet og kommunen få uttale seg. Omfatter området bare kommunale veier, treffes slikt vedtak av kommunen etter at regionvegkontoret og politiet har fått uttale seg.»

Statistisk sentralbyrås (SSB) offisielle definisjonen for tettbygde strøk er:

«En husansamling der det bor minst 200 personer og avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 m. Det er tillatt med avvik når det mellom husene er områder som ikke skal bebygges, som parker, idrettsanlegg, industri eller naturlige hindringer som elver eller dyrkbare områder. Husklynger som naturlig hører med til tettstedet tas med inntil en avstand på 400 m fra tettstedskjernen.»

2. Fartsgrensene 30–40–50 km/t

2.1 Innledning

Trafikanter utenfor tettbygd strøk velger i hovedsak fartnivå ut fra vegens fartsgrense, linjeføring og bredde. I tettbygde strøk er det først og fremst hensyn til andre trafikanter og bebyggelse langs vegene som må tas hensyn til. Kriterier basert på ÅDT og vegens utforming blir derfor i mindre grad aktuelt her. Fartsgrensene i tettbygde strøk må som oftest baseres på vegens funksjon og bruken av området. Det betyr at fartsgrensene må brukes fleksibelt og baseres på ønsker om å prioritere gående og syklende, kollektivtrafikk, trafiksikkerhet, miljøforhold og ikke minst trivsel og trygghet for alle som ferdes på og langs vegene. Dette vil også fremme nullvekstmålet.

For trafikantene i tettbygde strøk vil fartsgrensene kunne gjøres godt forståelig for trafikantene dersom de brukes riktig. Det vil si at de viser ønsket og forsvarlig fartnivå sett i sammenheng med bebyggelse, aktivitet og arealbruk for øvrig langs vegene.

Veger og gater i tettbygd strøk kan fort få et høyere fartnivå enn ønsket. Da bør utformingstiltak og eller overvåking gjennomføres. Det er ikke krav om fysiske tiltak for å innføre fartsgrense lavere enn 50 km/t, men det er viktig å følge opp fartnivået etter at lavere fartsgrense er innført (se håndbok V128 Fartsdempende tiltak). Behov for slike tiltak avgjøres i beslutningsprosessen, og nødvendige tiltak iverksettes.

Fartsgrensene bør helst gjelde for så lange strekninger som mulig da hyppige endringer er vanskelig for trafikantene å få med seg. Punktmarkering anbefales brukt der det kun er behov for nedsatt fart på kortere strekninger, for eksempel ved skoler.

2.1.1 Beskrivelse av veger og gater med tilgjengelighetsfunksjon

Dette er veger og gater med lokaltrafikk eller gjennomgangstrafikk. Trafiksikkerhet, fremkommelighet for gående, syklende, kollektivtrafikk og varelevering er prioritert.

Tåleevne

Fartsgrense 30 og 40 km/t er viktig i områder der mange går og sykler. Forskning¹ viser at de fleste gående og syklende vil overleve en kollisjon med et motorisert kjøretøy når fartsgrensen er 30 km/t. Kryssingspunkt som benyttes av mange bør sikres.

¹ Höskuldur R.G. Kröyer, Thomas Jonsson, András Várhelyi (2014): Relative fatality risk curve to describe the effect of change in the impact speed on fatality risk of pedestrians struck by a motor vehicle. *Accident Analysis and Prevention* 62 (2014) 143– 152

Vegens geometri

Kriteriene for fartsgrensene 30–50 km/t legger i liten grad vekt på vegens geometri. Vegens utforming med tanke på gang- og sykkelanlegg, fortau, sikre kryssingssteder og lignende er imidlertid viktig.

Trafikantenes forståelse

Trafikantene vil normalt forstå behovet for lavere fartsgrenser i boligområder og der det ferdes mange gående og/eller syklende. Det er likevel en utfordring med overholdelse av fartsgrensene, og fartsdempende tiltak vil ofte være nødvendig.

Miljø

I tettbygde strøk er det viktig å prioritere gode miljøforhold høyt. Dette gjelder spesielt reduksjon av støy i boligområder og andre områder der gående og syklende ferdes. Lokal forurensing fra motorisert trafikk påvirkes av blant annet fartsnivå, drivstoffstype, tungtrafikkandel og ÅDT. Lavere fartsnivå gir normalt mindre støy og mindre forurensing.

2.1.2 Bruk av fartsdempende tiltak

Måling av fartsnivå på veger og gater med fartsgrense 30–50 km/t, viser at fartsgrensen ofte overskrides. Fartsmålinger kan foretas før fartsgrensen endres eller etter at ny fartsgrense er satt.

I håndbok V128 Fartsdempende tiltak er det beskrevet ved hvilket fartsnivå det er behov for fysiske fartsdempende tiltak. Her er det også beskrevet bruk og utforming av tiltak. Fysiske fartsdempende tiltak ved kryssingssteder er angitt i V127 Kryssingssteder for gående.

Kontroll av fartsnivå er en oppgave for politiet. Fartsvisningstavler kan være et alternativ der dette viser seg å ha tilstrekkelig virkning på fartsnivået. Det bør ikke være et alternativ til fysiske tiltak.

2.2 Kriterier for bruk av fartsgrense 30–40–50 km/t

Anbefalte fartsgrenser i tettbygd strøk er vist i tre ulike tabeller under. Tabellene tar utgangspunkt i vegens/gatens formål, type område som den går gjennom, om det ligger særskilte anlegg langs vegen/gaten og hvilken type langsgående skille mellom biler og gående/syklende som er etablert.

Veger og gater med sykkelfelt og med planskilt kryssing for gående/syklende må også vurderes særskilt. Det vises for øvrig til håndbok V127 Kryssingssteder for gående.

Ved kollektivknutepunkt/terminaler bør 40 km/t vurderes selv om vegen/gaten har egen gang- og sykkelveg.

Ved fartsgrenser over 50 km/t i tettbygd strøk, er bruken av disse beskrevet i kapittel 3. Fartsgrensene 60–70–80 km/t.

Om grad av aktivitet

- Kriteriene gjelder i utgangspunktet for veger og gater med **middels aktivitet**, og det er summen av en rekke forhold som er utslagsgivende for fartsgrensen.
- Ved særlig **lav eller høy** aktivitet, må fartsgrensen vurderes særskilt.
- Høy aktivitet er eksempelvis veger eller gater med forretninger på begge sider av strekningen, og mange gående som krysser.
- Lav aktivitet er eksempelvis mer spredtbygde områder der svært få gående og syklende krysser eller beveger seg langs vegen.
- På veger/gater med **mye gang- og sykkelaktivitet**, bør laveste anbefalte fartsgrense velges.

Om særskilte anlegg

- Anbefalingen gjelder anlegg der det er et **stor aktivitet og behov for kryssing**.
- Bruk av lave fartsgrenser avhenger av **hvordan anlegget er plassert** i forhold til atkomst og aktivitet langs vegen, og behov for kryssing.

Tabell 1.1: Anbefalte kriterier for atkomstveger/gater

		Langsgående skille mellom biler og gående/syklende		
		Veger/gater uten tilrettelegging for gående og syklende	Veger/gater med fortau	Veger/gater med egen gang- og sykkelveg
Bebyggelse og arealbruk	Bolig -og/eller forretningsområde	30	30	40
	Sentrumsområde	30	30/40	50
	Industri- og næringsområde	40/50	50	50
Særskilte anlegg langs vegen	Idrettsanlegg og holdeplasser for kollektivtrafikk	30/40	40	50
	Skoler og eventuelt barnehager	30	30	40
	Parkanlegg/lekeplasser	30/40	40	40

Tabell 1.2: Anbefalte kriterier for samleveger/gater

		Langsgående skille mellom biler og gående/syklende		
		Veger/gater uten tilrettelegging for gående og syklende	Veger/gater med fortau	Veger/gater med egen gang- og sykkelveg
Bebyggelse og arealbruk	Bolig -og /eller forretningsområde	30	40	40/50
	Sentrumsområde	-	40/50	40/50
	Industri- og næringsområde	40/50	50	60/70/80 (Se kapittel 3)
Særskilte anlegg langs vegen	Idrettsanlegg og holdeplasser for kollektivtrafikk	40	40/50	50
	Skoler og eventuelt barnehager	30	30/40	40
	Parkanlegg/lekeplasser	40/50	40/50	50

Tabell 1.3: Anbefalte kriterier for hovedveger i tettbygde strøk og byer

		Langsgående skille mellom biler og gående/syklende		
		Veger/gater uten tilrettelegging for gående og syklende	Veger/gater med fortau	Veger/gater med egen gang- og sykkelveg*
Bebyggelse og arealbruk	Bolig -og/eller forretningsområde	30/40	40/50	60/70/80 (Se kapittel 3)
	Sentrumsområde	-	40/50	60/70/80 (Se kapittel 3)
	Industri- og næringsområde	40/50	Se kapittel 3	60/70/80 (Se kapittel 3)
Særskilte anlegg langs vegen	Idrettsanlegg og holdeplasser for kollektivtrafikk	30/40/50	50	60/70/80 (Se kapittel 3)
	Skoler og eventuelt barnehager	30/40	40	60/70/80 (Se kapittel 3)
	Parkanlegg/ lekeplasser	50	50	60/70/80 (Se kapittel 3)

2.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 30 km/t

Fartsgrense 30 km/t skal brukes på følgende strekninger i tettbygd strøk

1. Strekninger ved skoler

Strekninger som ligger ved skoler på en slik måte at et stort antall barn/unge må krysse vegen hver gang de skal til eller fra skolen.

Fartsgrense 30 km/t bør brukes på følgende strekninger i tettbygd strøk:

2. Atkomstveger, samleveger og hovedveger

Se tabell 1.1, 1.2 og 1.3.

2.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 40 km/t

Fartsgrense 40 km/t bør brukes på følgende strekninger i tettbygd strøk:

1. Atkomstveger, samleveger og hovedveger

Se tabell 1.1, 1.2 og 1.3.

2. Hovednett for sykkel

Kortere strekninger som ikke er tilrettelagt for syklister, men som inngår som lenke i et vedtatt framtidig hovednett for sykkel. Det forutsettes en viss sykkelaktivitet på strekningen.

Fartsgrense 40 km/t kan brukes på følgende strekninger utenfor tettbygd strøk:

3. Strekninger som ligger ved skoler

Strekninger som ligger ved skoler på en slik måte at et stort antall barn/unge må krysse vegen hver gang de skal til eller fra skolen. Andre sikringstiltak bør være vurdert før fartsgrensen eventuelt settes ned.

2.5 Kriterier for bruk av fartsgrense 50 km/t

50 km/t er generell fartsgrense på veger og gater innenfor tettbygd strøk der særskilt fartsgrense ikke er innført. Se også tabell 1.1, 1.2 og 1.3.

Kriteriene åpner for noe bruk av fartsgrense 50 km/t utenfor tettbygd strøk i spesielle tilfeller:

Fartsgrense 50 km/t bør brukes på følgende strekninger utenfor tettbygd strøk:

1. Strekninger med gangfelt

Strekninger med gangfelt som ikke tilfredsstillter kravene til fart i V127 Kryssingssteder for gående. Dersom slike gangfelt ikke kan fjernes, sikres med signalanlegg eller gjøres om til planskilt kryssing, bør de ha fartsgrense 50 km/t.

Fartsgrense 50 km/t kan brukes på følgende strekninger utenfor tettbygd strøk:

2. Tilrettelegging for gående og syklende, tetthet av kryss og avkjørsler og tilbud/virksomhet som gir aktivitet langs veg (se vedlegg 1)

Strekninger der metoden beskrevet i vedlegg 1 gir vesentlig flere poeng enn det som er anbefalt for 60 km/t.

3. Korte strekninger med særskilte behov

Korte strekninger definert som gårdstun eller strekninger med særskilt avvikende vegutforming/kurvatur. Det må gjøres en vurdering av behov, og strekningen bør være så kort som mulig. I helt spesielle tilfeller kan det også være behov for å bruke lavere fartsgrense enn 50 km/t avhengig av vegtype/funksjon.

3. Fartsgrensene 60–(70)–80 km/t

3.1 Innledning

Fartsgrensene bør helst benyttes på så lange strekninger som mulig. Punktskilting anbefales brukt der det kun er behov for nedsatt fart på kortere strekninger, for eksempel ved skoler.

3.1.1 Beskrivelse av vegger med blandet funksjon

Veger med blandet funksjon er hovedsakelig vegger utenfor tettbygd strøk. Vegene har både lokal, regional og nasjonal trafikk av ulik karakter. De benyttes både til atkomst og transport.

Tåleevne

Veger som får fartsgrense 60–80 km/t bør ha en utforming som i størst mulig grad gjør at man unngår ulykker og begrenser skadeomfanget dersom ulykken skjer.

Vegens geometri

For fartsgrensene 60–80 km/t forutsettes det at trafikantene avpasser farten etter vegens geometri og lokale steds- og værforhold, jf. aktsomhetskravet i vegtrafikkloven § 3. Farlige svinger og andre krevende vegforhold skiltes eventuelt med fareskilt eller anbefalt fart.

Trafikantenes forståelse

Trafikantene skal være kjent med at 80 km/t er den generelle fartsgrensen utenfor tettbygd strøk. Bruken av fartsgrense 70 km/t på vegger med eksempelvis særlig høy ulykkesrisiko er ikke selvforklarende. Strekninger med 60 km/t bør som oftest være lette for trafikantene å kjenne igjen på grunn av bebyggelse, avkjørsler og lokal aktivitet. Likevel kan overholdelse av fartsgrensen være et problem.

Miljø

I eller nær tettbygde strøk vil ønske om reduserte miljøbelastninger være et argument for å redusere fartsgrensene. Med miljø menes forhold knyttet til forurensning, støy, verneverdige områder mv.

Det er en prioritert oppgave å redusere miljøbelastningen som trafikken skaper. Dette gjøres mest effektivt gjennom fysiske tiltak som støyskjerming, oppsamling av støv, overgang til elektrisk drevne kjøretøy etc. Siden de fleste av disse miljøbelastningene øker med fartsnivået, vil lavere fart kunne gi mindre utslipp og miljøbelastning. Vegtrafikkloven § 6 viser til at det kan «(...) fastsettes nærmere bestemmelser om fartsgrenser, herunder om lavere fartsgrense for bestemte grupper av motorvogner og lavere fartsgrense, for bestemt eller ubestemt tid, også av hensyn til miljøet.»

3.2 Kriterier for bruk av fartsgrense 60 km/t

3.2.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

3.2.2 Krav til eksisterende veger

Fartsgrense 60 km/t brukes i hovedsak på veger med mange avkjørsler, mye gang/sykelaktivitet langs vegen og randbebyggelse. Risikoreducerende tiltak og fysiske tiltak mot forurensning og støy bør alltid vurderes først.

Fartsgrense 60 km/t bør brukes på følgende vegstrekninger utenfor tettbygd strøk

1. Fysisk tilrettelegging for gående og syklende (se veiledende modell i vedlegg 1)

Strekninger med behov for redusert fart på grunn av mangelfull langsgående eller tverrgående tilrettelegging for gående og syklende. Før fartsgrensen reduseres bør sikring av kryssingspunkt være vurdert som alternativ.

2. Tetthet av kryss og avkjørsler (se veiledende modell i vedlegg 1)

Strekninger der vegens randsone har mange avkjørsler og kryss.

3. Tilbud og virksomhet langs veg (se veiledende modell i vedlegg 1)

Strekninger med behov for lav fart på grunn av tilbud og virksomhet langs vegen som gir aktivitet av gående og syklende.

Ved skoler kan variable fartsgrenser benyttes i stedet for permanent fartsgrense 60 km/t.

Fartsgrense 60 km/t kan brukes på følgende strekninger utenfor tettbygd strøk:

4. Skoler

Strekninger der skoler ligger i nærheten av vegen, og medfører aktivitet uten at denne er stor nok til at kriteriene under 30 eller 40 km/t er oppfylt, eller strekningen oppfyller kravene under pkt 1. Dersom aktiviteten er begrenset til spesielle tider av døgnet bør det brukes variable fartsgrenser.

5. Kryss og kryssområder

Kryss som ikke tilfredsstillende gjeldende krav for høyere fartsgrenser til stoppsikt og/eller sikttrakanter. Mengde sidetraffikk bør vurderes. Det bør vurderes å gjøre fysiske endringer i utformingen før fartsgrensen eventuelt settes ned.

6. Tunneler (se vedlegg 2)

Eksisterende tunneler med redusert standard kan, i påvente av oppgradering, få redusert fartsgrense. Tunneler skal normalt ha samme fartsgrense som vegen for øvrig, men lavere fart kan skiltes dersom tunnelen har en særskilt utforming (vegbredde, kurvatur mm) eller tunnelen ikke er oppgradert i henhold til tunnelsikkerhetsforskriften.

7. Lokal forurensning

Strekninger med behov for lavere fart på grunn av lokal forurensning over grenseverdier i gjeldende forskrift. Det vises spesielt til krav om grenseverdier for svevestøv i forurensningsforskriften kapittel 7.

8. Støy

Strekninger der det ligger bebyggelse med støyfølsomt bruksformål (boliger, skoler, sykehus mm), og som har støynivåer over grenseverdier i gjeldende regelverk jf. forurensningsforskriften § 5-4. Redusert fartsgrense skal kun brukes som et supplement til andre tiltak, som for eksempel fasadetiltak.

9. Trær beskyttet av naturmangfoldloven

Strekninger der mange trær langs vegen er beskyttet av naturmangfoldloven (kulturhistorisk landskap). Det forutsettes at trærnes plassering utgjør en fare ved utforkjøringer, og at andre trafikksikkerhetstiltak enn nedskilting ikke er mulig å gjennomføre.

10. Historisk verneverdige veger

Strekninger definert som Historiske verneverdige veger, og der nedskilting er nødvendig for å bevare vegens kulturhistoriske verdi. Historiske veger er bygget for fartsgrense 60 km/t og lavere.

11. Kryssingspunkt for gående og syklende

Ved tilrettelagte kryssingspunkt som ikke oppfyller kravene til etablering av gangfelt jf. håndbok V127 Kryssingssteder for gående eller er inne på en strekning som oppfyller kravene under pkt 1. Før fartsgrensen reduseres bør en vurdere andre måter å sikre kryssingspunkt på.

Fartsgrense 60 km/t kan brukes på følgende strekninger gjennom tettbygd strøk:

12. Hovedveger gjennom tettbygd strøk

Viktige hovedveger gjennom tettbygde strøk der gående og syklende har alternative anlegg og der kollektivtrafikken har egne holdeplasser (innfartsveger, ringveger ol.). Slike strekninger regnes å ligge utenfor tettbygd strøk i vegtrafikklovens forstand.

3.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 70 km/t

[kommer – inntil videre brukes tidligere kriterier (vedlegg 3)]

3.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 80 km/t

3.4.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

3.4.2 Krav til eksisterende veger

80 km/t er generell fartsgrense på veger utenfor tettbygd strøk der særskilt fartsgrense ikke er innført.

Fartsgrense 80 km/t brukes også på 2+1 veger/veger med midtrekkverk som ikke tilfredsstillers kravene til fartsgrense 90 km/t, jf. Kapittel 4.3.2.

Fartsgrense 80 km/t kan brukes på følgende strekninger gjennom tettbygd strøk:

Motorveg eller motortrafikkveg i byområder der tetthet av kryss, av- og påkjøringsramper eller miljøsensitivitet tilsier dette.

4. Fartsgrensene 90–100–110 km/t

4.1 Innledning

4.1.1 Beskrivelse av veger med framkommelighetsfunksjon

Dette er veger med høy utformingsstandard, og der gående og syklende har egne traseer (lokalt vegnett eller egne gang- og sykkelveger). Vegene brukes hovedsakelig til å bringe personer og gods over lengre strekninger, og utformingen gjør at det skjer relativt få alvorlige ulykker her.

Tåleevne

Veger som får fartsgrense 90–110 km/t skal ha en utforming som begrenser antall ulykker og skadeomfang. Det legges til grunn at trafikanter har begrenset fysisk tåleevne.

Vegens geometri

Vegenes tverrprofil, horisontal- og vertikalkurvatur mm skal være utformet på en slik måte at trafikantene sikkert kan kjøre i skiltet fartsgrense under gode vær- og føreforhold.

Trafikantenes forståelse

Det skal være god overenstemmelse mellom vegutforming og fartsgrense. En fartsgrense som er forståelig for trafikantene, vil i større grad vil bli overholdt enn en som ikke er det.

Miljø

En konsekvens av høyt fartsnivå, er at støy og forurensning i form av utslipp øker. Det er i fartsgrensekriteriene satt som utgangspunkt at disse vegene ligger utenfor tettbygde strøk. Enkeltboliger må skjermes for støybelastning.

4.2 Generelle bestemmelser for bruk av 90–110 km/t

4.2.1 Trafikksikkerhetsinspeksjoner

Når det søkes om endret fartsgrense, skal det ved hjelp av en trafikksikkerhetsinspeksjon være sjekket at kriteriene er oppfylt, jf. håndbok V720 Trafikksikkerhetsrevisjoner og -inspeksjoner. Sideterrenget skal være vurdert som en del av inspeksjonen. Nødvendige oppgraderingstiltak skal være gjennomført før fartsgrensen kan økes. Det skal også være gjennomført en ulykkesanalyse for de siste 4 årene. I analysen bør det blant annet ses nærmere på vær- og føreforhold og ulykker i vegtunneler og ved tunnelportaler.

4.2.2 Risikovurderinger og ulykkesanalyser

For eksisterende veger som har en fartsgrense i konflikt med de nye kriteriene, bør det gjennomføres en risikovurdering og en ulykkesanalyse. Dersom denne viser lav risiko og få ulykker på strekningen, kan fartsgrensen beholdes. Risikovurderinger skal alltid gjennomføres for:

- Tunneler med stigning over 5 pst. eller lengde over 3 km. Det skal da spesielt ses på sikt, kjørefeltbredde, skulderbredde, utforming av havarinisjer og eventuelt andre påkjøringsfarlige elementer.
- Strekninger med høy andel tungtrafikk (over 20 %)

4.3 Kriterier for bruk av fartsgrense 90 km/t

4.3.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

4.3.2 Krav til eksisterende motortrafikkveger med 2 + 1 felt

1. Tverrprofil

Tverrprofilen skal være 12,5 m.

Vegen skal ha midtrekkverk.

Vegen bør ha forsterket kantlinje.

2. Horisontal- og vertikalkurvatur

Horisontalkurvaturen skal være minimum 400 m.

Stoppsikten skal være minimum 150 m.

3. Kryssløsninger

For $\text{ÅDT} \geq 8\ 000$ skal kryss være planskilt og utformet i samsvar med bestemmelsene i N100.

For $\text{ÅDT } 6\ 000 - 8\ 000$ skal kryss være forkjøringsregulerte T-kryss eller planskilte kryss og utformet i samsvar med bestemmelsene i N100.

4. Belysning

Vegen bør være belyst.

5. Tunneler

Tunneler bør ha fartsgrense som vegen for øvrig.

Ettløpstunneler som er lengre enn 500 m bør ikke ha høyere fartsgrense enn 80 km/t.

Tunnelprofilen skal være minimum 8,5 m.

6. Sikkerhetsavstand og sideterreng (Håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder)

Det skal ikke være påkjøringsfarlige hindre innenfor sikkerhetssonens bredde – se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder. Se også håndbok N101 for krav til utforming av sideterreng uten behov for rekkverk.

7. Strekningslengde

Strekningen bør være minst 3 km lang.

4.3.3 Krav til eksisterende veger med to felt og ÅDT under 4000

1. Tverrprofil

Tverrprofilet (asfaltert bredde) skal være minst 8 m.
Vegen skal ha forsterket midtoppmerking.

For veger med $\text{ÅDT} < 1500$ kan det tillates tverrprofil (asfaltert bredde) ned til 7,5 meter etter nærmere vurdering.

2. Horisontal- og vertikalkurvatur

Horisontalkurvaturen skal være minimum 400 m.
Det bør tillates horisontalkurvatur under 400 meter etter nærmere vurdering.
Stoppsikten skal være 150 m.

3. Forbikjøring

Forbikjøringssikt på 550 m skal være oppfylt minst ett sted per 5 km veg i hver kjøreretning.

4. Avkjørsler

Vegene skal ha minimalt med avkjørsler

5. Løsninger for gående og syklende

Vegene bør ha egne traseer for gående og syklende. Ved lav ÅDT, kan noe gang- og sykkeltrafikk på vegene aksepteres.

6. Tunneler

Tunneler bør ha fartsgrense som vegen for øvrig.
Dersom fartsgrense 90 km/t skal benyttes i ettløpstunneller lengre enn 500 m, skal tunnelprofilet være minimum 8,5 m.

7. Sikkerhetsavstand og sideterreng (Håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder)

Det skal ikke være påkjøringsfarlige hindre innenfor sikkerhetssonens bredde – se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder. Se også håndbok N101 for krav til utforming av sideterreng uten behov for rekkverk.

8. Strekningslengde

Strekningen bør være minst 3 km lang.

4.4 Kriterier for bruk av fartsgrense 100 km/t

4.4.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

4.4.2 Krav til eksisterende 4-felts motorveger

1. Tverrprofil

Kjørebanebredden skal være minst 7 m (feltbredde 3,5 m). Skulderbredden skal være minst 1,5 m.

Vegen skal være sikret med rekkverk eller voll i midtdeleren. Se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder.

2. Horisontal- og vertikalkurvatur

Horisontalkurvaturen skal være minimum 560 m

Stoppsikten skal være minst 200 m

3. Kryssløsninger

Kryss skal være planskilte.

Akselerasjonsfelt skal være minst 150 m og retardasjonsfelt minst 90 m

Tilpasningsstrekningene² skal være minst 90 m

Observasjonsstrekningene³ skal være minst 50 m

4. Belysning

Vegene skal være belyste.

5. Tunneler

Tunneler bør ha fartsgrense som vegen for øvrig.

Tunnelprofilen skal være minimum 9,5 m.

6. Sikkerhetsavstand og sideterreng (Håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder)

Det skal ikke være påkjøringsfarlige hindre innenfor sikkerhetssonens bredde – se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder. Se også håndbok N101 for krav til utforming av sideterreng uten behov for rekkverk.

7. Strekningslengde

Strekningen bør minst være 5 km lang.

² Tilpasningsstrekning: Den strekningen langs motorvegen som brukes for å bygge opp, evt. bygge ned, bredden på fartsendingsfeltet (ev lage skisser)

³ Observasjonsstrekning: Siste del av påkjøringsrampe, der man kan se til venstre og se om det kommer noen på motorvegen (ev lage skisser)

4.5 Kriterier for bruk av fartsgrense 110 km/t

4.5.1 Krav ved bygging av ny veg

Det vises til håndbok N100 Veg- og gateutforming.

4.5.2 Krav til eksisterende 4-felts motorveger

Fartsgrensevurderinger av eksisterende motorveger avhenger ikke bare av enkeltelementer, men av en helhetlig vurdering av alle parametre og vegens logiske forløp totalt sett.

1. Tverrprofil

Kjørebanebredden skal minst være 7 m (feltbredde 3,5 m).

Skulderbredden skal minst være 2 m.

Vegen skal ha midtdeler med midtrekkverk.

2. Horisontal- og vertikalkurvatur

Horisontalkurvaturen skal minimum være 700 m.

Stoppsikten skal minimum være minimum 220 m.

3. Kryssløsninger

Kryss skal bygges som planskilte kryss og utformes i samsvar bestemmelsene i N100.

Akselerasjonsfelt og retardasjonsfelt skal være minimum 150 m.

Tilpasningsstrekningene⁴ skal være minimum 100 m.

Observasjonsstrekningene⁵ skal være minimum 50 m.

4. Belysning

Vegene skal være belyste.

5. Tunneler

Tunneler bør ha fartsgrense som vegen for øvrig.

Tunnelprofilet skal være minimum 9,5 m.

7. Sikkerhetsavstand og sideterreng (Håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder)

Det skal ikke være påkjøringsfarlige hindre innenfor sikkerhetssonens bredde – se håndbok N101 Rekkverk og vegens sideområder. Se også håndbok N101 for krav til utforming av sideterreng uten behov for rekkverk.

8. Strekningslengde

Strekningen bør minst være 5 km lang.

⁴ Tilpasningsstrekning: Den strekningen langs motorvegen som brukes for å bygge opp, evt. bygge ned, bredden på fartsendringsfeltet (ev lage skisser)

⁵ Observasjonsstrekning: Siste del av påkjøringsrampa, der man kan se til venstre og se om det kommer noen på motorvegen (ev lage skisser)

Vedlegg 1:

Veiledende modell for beregning av fartsgrense 60 km/t

Modellen er basert på grunnprinsippene i «Beregningsark fartsgrense 60 km/t», som tidligere har vært benyttet som vurderingsgrunnlag for fartsgrense 60 km/t. Der det gamle beregningsarket la mest vekt på tetthet mellom kryss og avkjørsler, tar den nye modellen også hensyn til tilbud og virksomhet som gir aktivitet av gående og syklende langs veggen og ved kryssing av veg. Ved å bruke modellen utføres i prinsippet en risikovurdering etter en forhåndsdefinert prosedyre.

Modellen er i prinsippet utviklet for å beregne behov for nedskilting til 60 km/t. Der modellen gir svært lave eller høye poengsummer, anbefales imidlertid bruk av **fartsgrense 70 km/t** og **fartsgrense 50 km/t**. Når det er tvil om riktig fartsgrense, eller dersom kravene i beregningene nesten er tilfredsstillende, bør det vektlegges i favør av 60 km/t dersom det er et paralleltgående hovedvegnett med høyere fartsgrense på strekningen.

Modellen vil kreve en periode med uttesting og fininnstilling av poengskalaen. Tilbakemelding om justeringsbehov gis til Transportavdelingen i Vegdirektoratet. Modellen vil etter noe uttesting legges inn i et regneark.

Begrensinger

- Modellen anbefales bare benyttes på eksisterende veg. Nye vegstrekninger bygges etter krav i N100 Veg- og gateutforming.
- På veger som utbygges/utbedres etter redusert standard brukes kriteriene med varsomhet.

Bruk av modellen

- Modellen skal benyttes på strekninger der det er behov for en vurdering:
 - Som oppfølging etter gjennomført TS-inspeksjon eller liknende.
 - I forbindelse med en områdevis trafiksikkerhetsutredning.
 - Etter innspill fra privatpersoner, institusjoner eller kommuner.
- Modellen forutsetter at det er et reelt ønske/behov for endring av fartsgrense på en strekning. Det anbefales ikke å bruke modellen ukritisk på hele vegnettet i større områder.
- Strekningen som vurderes bør være mellom 1 og 3 km. Lengre strekninger kan deles opp i flere delstrekninger.
- De fire hovedkategoriene; fysisk tilrettelegging for gående og syklende, tetthet av kryss og avkjørsler, offentlig tilbud/virksomhet og annen virksomhet kan få maksimalt 10 poeng hver.
- Antall poeng summeres sammen og resultatet gir en anbefalt fartsgrense for strekningen.
- Resultatet fra modellen må alltid vurderes opp mot faglig skjønn før det iverksettes.

Om fysisk tilrettelegging for gående og syklende

- Langsgående tilrettelegging for gående og syklende
 - Med «gang- og sykkelveg som ikke (kan) benyttes av alle», menes at GS-vegen ikke fins langs hele strekningen, eller den går langs en annen trasé
- Tverrgående tilrettelegging for gående og syklende
 - Poeng for «ingen tilrettelegging» forutsetter at det er et reelt behov for å krysse på strekningen.
 - For krav til tilrettelagt kryssing, vises det til håndbok 127 Kryssingsteder for gående.
 - Poeng for «tilrettelagt kryssing», «gangfelt» eller «planskilt» forutsetter at tilbudet blir brukt av trafikantene.

Om tetthet av kryss og avkjørsler

- Å skille riktig mellom avkjørsel og kryss kan ofte være vanskelig. I disse kriteriene er geometrisk utforming og den daglige bruken lagt til grunn, og dette stemmer ikke nødvendigvis med den juridiske definisjonen av kryss jf. trafikkreglene §7 og vikepliktsbestemmelsene. En liten sideveg med dårlig geometrisk kryssutforming bør i denne sammenheng regnes som en avkjørsel. Spesielt gjelder dette der sidevegen ikke dekker beboernes daglige behov som f.eks. postombæring og søppelhenting.
- Fremgangsmåte ved telling av avkjørsler:
 - Velg en strekning på 1–3 km
 - Tell antall avkjørsler på hele strekningen med følgende vekting:
 - Én avkjørsel til 1–4 boliger telles som 1
 - Én avkjørsel til >5 boliger telles som 2
 - Én avkjørsel til fritidseiendom telles som 0,5
 - Én landbruksavkjørsel telles som 0,5
 - Én avkjørsel til liten institusjon/næringsvirksomhet telles som 1
 - Én avkjørsel til stor institusjon/næringsvirksomhet telles som 2
 - Summer alle de vektete avkjørslene på hele strekningen
 - Del summen på strekingens lengde i kilometer
 - Resultatet: antall vektete avkjørsler pr kilometer. Brukes i tabellen for å hente ut poengene strekningen får for tetthet på avkjørsler
- Eksempel på utregning av avkjørsler:

Strekningslengde 2,5 km		
3 avkjørsler til 1–4 boliger	(3 x 1 poeng)	3
2 avkjørsler til > 5 boliger	(2 x 2 poeng)	4
<u>2 landbruksavkjørsler</u>	<u>(2 x 0,5 poeng)</u>	<u>1</u>
Totalt		8

Sum delt på antall kilometer: $8 : 2,5 = \underline{3,2}$ (antall vektete avkjørsler per kilometer)

5–10 avkjørsler per km gir 2 poeng

Om tilbud og virksomhet som gir aktivitet langs veg

- Her må det vurderes om tilbudet/virksomheten faktisk genererer mer aktivitet av gående og syklende langs vegen, og hvilket tilbud disse trafikantgruppene har både langsgående og tverrgående.
 - Der det ikke fins langsgående tilbud til gående og syklende skal poeng for tilbud/aktivitet regnes med.
 - Der det er nødvendig å krysse vegen for å komme til/fra gang og sykkeltilbud bør poeng for tilbud/aktivitet regnes med.
 - Der det er godt skjermet gang- og sykkeltilbud (gang/sykel-veg eller sykkelveg med fortau) på samme side av vegen som virksomhet/aktivitet ligger, bør ikke aktiviteten telles med. Unntak for barneskoler, som bør regnes med 3 poeng.
- Avstand fra tilbud/virksomhet til vegen må også vurderes. Der tilbud/virksomhet ligger godt skjermet og et stykke unna vegen (ca. 100 m etter mer) kan antall poeng reduseres med 1–2 poeng.
- Med «bussholdeplass» menes om det er holdeplasser på strekninger. Det er *ikke* 1 poeng per holdeplass.
- Med «større utfartssted/turområde» menes steder med mange tilreisende, og dermed en betydelig økning av gående og syklende langs vegen.
- Med «Hyppig treningsaktivitet» menes strekninger som jevnlig brukes til (organisert) trening på sykkel, rulleski el. ...

Poengtildeling

Viktig: Les utdypende forklaringer på de forrige sidene!

	Beskrivelse	Poenggivning	Utdypende forklaring	Sum
Fysisk tilrettelegging for gående og syklende	Langsgående	Kun kjørebane: 5 poeng Kun skulder: 4 poeng Fortau: 2 poeng Gang- og sykkelveg: 0 poeng	Gang- og sykkelveg som ikke (kan) benyttes av alle: 2 poeng (3 hvis vegen ikke har skulder)	
	Tverrgående	Ingen tilrettelegging: 5 poeng Tilrettelagt kryssing: 3 poeng Gangfelt: 2 poeng Signalregulert gangfelt: 1 poeng Planskilt: 0 poeng	Dårligste tilbud på strekningen er dimensjonerende	
				Maks 10 poeng totalt
	Beskrivelse	Poenggivning	Utdypende forklaring	Sum
Tetthet av kryss og avkjørsler	Avkjørsler/ mindre sideveger	<u>Antall vektete avkjørsler per kilometer:</u> 1-4 pr km gir 1 poeng 5-10 pr km gir 2 poeng 11-15 pr km gir 4 poeng 16 eller flere pr km gir 5 poeng. Ved avkjørsler med dårlige siktforhold legges til 1-2 poeng (utbedring av siktforhold skal prioriteres framfor lavere fartsgrense)	<u>Telling av avkjørsler:</u> En avkjørsel til 1-4 boliger: 1 poeng En avkjørsel til 5 boliger eller flere: 2 poeng En avkjørsel til fritidseiendom: 0,5 poeng En landbruksavkjørsel: 0,5 poeng En avkjørsel til liten institusjon/ næringsvirksomhet: 1 poeng En avkjørsel til stor institusjon/ næringsvirksomhet: 2 poeng Summer de vektete avkjørslene og del på antall kilometer.	
	Kryss		Mer enn 2 kryss pr km: 1 poeng Ett kryss med dårlig sikt: 1 (2) poeng Flere kryss med dårlig sikt: 2 (3) poeng (utbedring av kryss skal prioriteres framfor lavere fartsgrense)	
				Maks 10 poeng totalt

	Beskrivelse	Poenggivning		Sum
Tilbud/ virksomhet som gir aktivitet av gående og syklende	Tilbud til barn og unge	Barneskole: 6 (5) poeng Barnehage: 3-4 poeng Ungdomsskole/ videregående: 3 poeng		
	Tilbud til eldre/syke	Sykehus/sykehjem/ aldershjem/institusjon: 2 poeng		
	Tilbud til alle	Bussholdeplass 1 poeng Kollektivterminal 3 poeng		
				Maks 10 poeng totalt
Annen virksomhet som gir aktivitet av gående og syklende	Nærings- virksomhet	Serveringsted: 2 poeng Overnattingsted: 1 poeng Dagligvarebutikk/kiosk/ bensinstasjon: 2 poeng		
	Fritids- aktivitet	Større utfartssted/ turområde: 2 poeng Idretts/lekeanlegg: 2 poeng Hyppig trening og fritidsaktivitet med sykkel/rulleski langs veg: 2-4 poeng		
				Maks 10 poeng totalt

Totalt antall poeng for strekningen	
--	--

Tabell for valg av fartsgrense

	Fartsgrense 80 km/t	Fartsgrense 70 km/t	Fartsgrense 60 km/t	Fartsgrense 50 km/t
0-9 poeng				
10-14 poeng				
15-19 poeng				
20-24 poeng				
25-29 poeng				
30 poeng eller mer				

	Anbefalt fartsgrense
	Fartsgrense som kan beholdes/benyttes etter en samlet vurdering
	Fartsgrense som ikke bør benyttes
	Fartsgrense som kan være aktuell dersom andre kriterier er oppfylt

Vedlegg 2: Modell for tunneler med redusert standard

Normalt skal vegtunneler ha samme fartsgrense som vegen for øvrig. I noen tilfeller der eksisterende tunneler har særlig lav utformingsstandard, eller det er geometriske forhold inne i tunnelen som trafikantene ikke kan forvente, kan det være aktuelt å skilte ned fartsgrensen. Det kan også i noen tilfeller være aktuelt å vurdere en lavere fartsgrense i de tilfeller der planlagt oppgradering ligger litt frem i tid. De geometriske forhold som kan gjøre det aktuelt å innføre en særskilt fartsgrense på 70 eller 60 km/t er følgende:

- Redusert kjørebanebredde
- Redusert fri høyde
- Krappe kurver
- Stigningsgrad over 5 pst.
- Redusert vegbelysning
- ÅDT og andel tungtrafikk
- Gående og syklende i tunnelen

Tunneler har normalt lavere ulykkesfrekvens og skadekostnad enn veg i dagen. Derimot er konsekvensene ofte høyere enn for veg i dagen. Dette gjelder særlig ved brann, men også ved trafikkulykker. Dersom det er registrert et ulykkesproblem i tunnelen, vil det være riktig å benytte kriterier for fastsettelse av fartsgrense 70 km/t.

Metoden er basert på en poengsetting og summering av poeng. Dersom et enkeltelement har vesentlig lavere verdi enn angitt kan dette alene være grunnlag for lavere fartsgrense. Etter ytterligere kalibrering vil modellen bli lagt inn i et regneark.

Modellen bør ikke brukes på tunneler kortere enn 500 m jf tunnelsikkerhetsforskriften.

Poengtildeling

Kjørebanebredde (avstand mellom kantlinjene)		Sum poeng
6,5 m vegnormalstandard	0 poeng	
6,0 m eller mer	1 poeng	
6,0 – 5,5 m	2 poeng	
Smalere enn 5,5 m	4 poeng	
Poeng for kjørebanebredde		

Fri høyde		Sum poeng
Over 4,4 m	0 poeng	
4,2 – 4,4 m	1 poeng	
4,0 – 4,2 m	3 poeng	
Under 4,0 m	4 poeng	
Poeng for fri høyde		

Kurvatur		Sum poeng
Vegnormalstandard	0 poeng	
Mer enn 300 m	1 poeng	
300 – 200 m	2 poeng	
Mindre enn 200 m	3 poeng	
Poeng for kurvatur		

Der det i tunnelen er lagt inn en breddeutvidelse slik at stoppsiktkravet er oppfylt, gis ikke poeng for kurvatur.

Stigningsgrad i prosent		Sum poeng
3 pst. eller mindre	0 poeng	
3,1 – 5 pst. i lengde under 2 km	2 poeng	
5,1 – 7 pst. i lengde under 2 km	3 poeng	
7,1 – 9 pst. i lengde under 2 km	4 poeng	
9,1 pst. eller mer i lengde under 2 km	6 poeng	
Poeng for stigningsgrad		

Dersom stigningslengden overstiger 2 km, gis 2 ekstra poeng.

Veglys		Sum poeng
Vegnormalstandard	0 poeng	
Under vegnormalstandard	2 poeng	
Ubelyst	4 poeng	
Poeng for veglys		

Trafikk		Sum poeng
ÅDT over 8000	2 poeng	
Over 15 pst. tunge over 3,5 tonn	2 poeng	
Et lite antall gående – og syklende i tunnelen	2 poeng	
Poeng for trafikk		

Totalt antall poeng for tunnelen	
---	--

Tabell for valg av fartsgrense

	Generell fartsgrense 80 km/t beholdes	Fartsgrense 70 km/t	Fartsgrense 60 km/t
0–9 poeng			
10–13 poeng			
14 poeng eller mer			

	Fartsgrense som kan benyttes ved behov (anbefalt fartsgrense)
	Fartsgrense som kan beholdes/benyttes etter en samlet vurdering
	Fartsgrense som ikke bør benyttes
	Fartsgrense som kan være aktuell dersom andre kriterier er oppfylt

Vedlegg 3:

Kriterier for fartsgrense 70 km/t i NA-rundskriv nr. 2011/7

3. Kriterier for bruk av fartsgrense 70 km/t

- 3.1 Strekninger som ble gitt fartsgrense 70 km/t etter revisjonen av fartsgrense-kriteriene høsten 2001 skal beholde denne fartsgrensen, med mindre det er gjennomført tiltak på strekningen som tilsier en annen fartsgrense.
- 3.2 På veger med fartsgrense 80 km/t skal fartsgrensen settes til 70 km/t i følgende tilfeller:
- Dersom vegen har gjennomsnittlig døgntrafikk over 8000 kjøretøyer og det verken er midtrekkverk/midtdeler eller forsterket midtoppmerking. Dersom vegen har forsterket midtoppmerking skal den foreløpig beholde fartsgrense 80 km/t, men det forutsettes gjort en beregning av forventet skadekostnad seks år etter at midtoppmerkingen er etablert. Det vil bli fastsatt en øvre grense for forventet skadekostnad på slike veger, og dersom dette overskrides settes fartsgrensen ned til 70 km/t.
 - Dersom vegen har gjennomsnittlig døgntrafikk mellom 4000 og 8000 kjøretøyer og det ikke er etablert forsterket midtoppmerking, og dersom vegen samtidig har forventet skadekostnad pr km og år høyere enn 2,0 mill 2010-kr.
 - Dersom vegen har gjennomsnittlig døgntrafikk lavere enn 4000 kjøretøyer og samtidig har forventede skadekostnader pr km og år høyere enn 2,0 mill 2010-kr.
- 3.3 Lengre strekninger med fartsgrense 70 km/t kan brukes som alternativ til hyppige fartsgrenseendringer mellom 60 km/t og 80 km/t, dersom dette ikke forventes å bidra til økt antall drepte og hardt skadde.
- 3.4 Normalt skal det ikke skiltes med fartsgrense 70 km/t på kortere strekninger enn 1 km. Unntak kan gjøres i spesielle tilfeller, f.eks der det er viktig å dempe fartsnivået gjennom kryssområder.